

Jaan käitus päris korralikult

■ Juunikuus sai nii päikest, vihma kui ka äikest.

Voldemar Panso kirjutas kunagi esimesest suvekuust poeetiliselt: “Suvi on äsja kevadisest pesust tulnud. Ta pole veel jõudnud ära tolmutada”.

Tänavu pole asi nii. Kliimatiline suvi (aeg, mil ööpäeva keskmine temperatuur kerkib püsivalt üle 13°) hakkas pihata juba mai keskel ning juuni esimene kolmandik meenutas kõigiti juulit. Kruusateed tolmased, põllud-metsad ja rannas pesitajate nahk kärssas.

Pluss +7 kraadi

Dekaadi keskmine temperatuur oli tervelt 4 kuni 7 kraadi tavalisest kõrgem! Viimase poole sajandi jooksul on Tartus see periood soojem olnud vaid seitsmel aastal.

Sadas vähe ja paiguti: paljud maakonnad jäid üpris kuivale, korralikumalt kastetud said vaid Võru, Mustvee ja Ristna. Järvedes võis juba supelda (21–22°), meri (8–10°) selleks veel ei meelitanud.

Teine kümmepäevak tegi “südasuvisel soojusega ajuti-selt lõpparved”, nagu sünoptikud ilmamuutust poeetiliselt

kommenteerisid. Korraaks saadi tunda isegi öökülma.

Lõuna pool oli endiselt soe, sadas äikesevihma ning heinmuudkui kasvas. Ole aga inimene ja niida! Linlased, kes olid puhkuse juulikuusse planeerinud, olid murupügamise-ga püsti hädas.

Teises dekaadis oli õhusooja kesktlääbi kraad enam kui harilikult, vihma said seekord kohad, mis varem kuivuse käes kannatasid (näiteks Tallinn 35, Tartu 14 mm).

Juuni lõpukolmandik on aeg, mille ilm rahvast teadagi eriliselt huvitab. Jaanilaupäeval tahaks ju tule ääres kuiva nahaga pidutseda. Kui saaks, võiks pööripäevaks kutsuda hoopis järgmist, s.o päris jaanipäeva.

Teatavasti on seda, mis aasta-aegade vahetusel juhtub (nagu pöördelistel momentidel ajaloos ikka), üpris ettearvamatult ennustada. Ka nüüd arvutasid suurte ilmakeskuste masinad muudkui uusi ilmapilte ja paari tunni pärast muutsid neid.

Jaanilaupäeval said märjaks kuuldavasti vaid läänepoolsemaad pidulised. Ööl vastu jaanipäeva oli aga hein märg ena-

mikus Eestist (niita oli mõnus!). Suurema sahmaka vihma sai päeval Viljandi. Koos muu, “tavalise” vihmaga kogunes seal kümne päevaga mõõdnõusse 48 mm vett, mis teeb normist 165%.

Kui EMHIs kuu kokkuvõtteid valmis said, selgus, et õhusoojuselt (15,8°) ületas juuni pikaajalist keskmist 1,3 kraadiga. Kuumim paik oli, nagu varasuvet ikka, Võru (17,1°), jahedam oli saartel (Ristnas 14,5°).

Sademeid tuli keskmiselt 47 mm (81% normist). Riigi ääred said priskelt kastetud (Võru 74 ja Vilsandi 73 mm), alla poole normist jagus aga Väike-Maarjale (25 mm). Vihm aitas pritsimeestel ka metsapõlenguid kustutada.

Päikest sai näha viiendiku aega üle normi – kõva kolmsada tundi. Kolmas kord Eestis küündis ultraviolettkiirguse indeks 8,3 ühikuni (mullu juunis, tänavu 25. mail ja 25. juunil).

Ilmast mujal...

Tugev troopiline tsüklon (nii nimetatakse orkaane India ookeani põhjaosas) nime-

ga Gonu (palmilehtedest kott Maldiivi saartel) tappis Omaanis ja Iraanis vähemalt 35 inimest. Toda tormi loetakse tugevaimaks, mis on viimastel aastakümnetel Araabia poolsaart rünnanud.

Metsatulekahjudega olid hädas ameeriklased: kõvasti põlesid metsad nii Georgia, Florida kui California osariigis.

Uputust said seevastu tunda Ida-Inglismaa elanikud: mõnel pool ületasid päevased sajuhulgad kuunorme, tammidesse tekkisid ohtlikud praod.

Rumeenias, Kreekas ja Itaalias kerkisid temperatuurinäidud isegi 46 kraadini. Ka seal algasid metsapõlengud.

...ja muiste

1907. aasta jaanikuu oli Tartus enam-vähem normaalne (14,9° ja 64 mm).

Postimehele anti teada:

Muhumaalt. Terve Muhumaa oli 27. mail välgutule sees, ja see tegi palju hävitustööd. Kiriku vallas löi väk ühel vabadikul korstnast sisse ja purustas ukсед ja aknad ära. Paar tundi jooksis vihma

nagu ämbriga oleks pilvedest maha kallatud, kõik maa oli otsatu vee all.

Viljandist. Vanade inimeste ütlemise järele on 48 aasta eest sarnane külm ja lumine maikuu olnud, nagu tänavu.

Viljapuu õisi on harva näha: kivisüdamega viljapuu oitsevad vähe. Mesilaste meesaa-

gist ei ole midagi hääd ütelda; on teised tänini alles pool näljas.

Võsult. Parun Pahlani käsk: kui mõni /.../ ujumise-majakese harjunud viisi järele rannas üles paneb, siis lastakse see maha lõhkuda.